

TEKST NAPISALA: ALEKSANDRA DOJČINOVIĆ

Normandija

T(OURIST)-DAY

Čarobna i ne mnogo istražena od strane naših turista, ovo je francuska regija koja odiše lepotom i istorijom. Njene obale očarale su mnoge umetničke duše i inspirisale ih za stvaranje najvećih svetskih dela. Ovde se nalazi mesto odakle je normanski vojvoda Vilijam I Osvajač krenuo u osvajanje Engleske, zatim mesto gde je bila lomača na kojoj je spaljena jedna od najvećih heroína francuske istorije i velika inspiracija francuske vojske Jovanka Orleanka. Tu su krvave plaže na kojima su se vodile najveće borbe tokom Drugog svetskog rata, koje i dalje odišu tugom, ali i impresivni pejzaži, koji su slikarima u začetku dali krila da polete do najviših visina u umetničkim krugovima

Étreta
Foto: Christelle Guibert

Tipično normandijsko selo
Foto: Eva Tessier

Normandija koju ćete (za) voleti podeljena je u pet prelepih provincija... Gradovi se ređaju jedan za drugim, odišu starinom, koloritom, istorijom, a kućice, kao od marcipana, pričaju priču koje su velikane udomile tokom svog viševjekovnog postojanja. U turističkom osvajačkom pohodu na udaru su svakako gradovi Ruan, Avr, Kan, Fekam, Etreta, Divil, Sen Mer Egliz, Baje, Granvil... No, krenimo redom! Od istorije. Jer istorija je ono čime odiše svaki kamen ove francuske regije.

U predhrišćanskom periodu, od 4. do 3. veka pre naše ere pleme Gala u talasima naseljavalo je ovu teritoriju. Kada su Rimljani, predvođeni velikim Cezarom, krenuli u osvajačke pohode ovde je već živelo devet različitih galskih plemena. Međutim, vremenom romanizovani teškom mukom prilagodili su se načinu života Rimljana, primili hrišćanstvo, ali nakon podele, a kasnije i pada Rimskog carstva plemena u 5. veku padaju pod uticaj i vladavinu franačkog gospodara Klovisa, koji se prvi krunisao u katedrali u Remsu za kralja i time ustoličio tradiciju krunisanja francuskih kraljeva u ovoj katedrali.

Nešto kasnije, početkom 10. veka, Francuskom vlada karolinski kralj Šarl Jednostavni. Već umoran od invazija Vikinga, ratničkog naroda sa severa, popušta pred silinom napada njihovog vođe Rolona, koji je sa svojom vojskom Senom doplovio čak do Pariza, gde potpisuju ugovor o dobijenim zemljama i naseljavaju se sa svojim porodicama. I tako, narod sa severa daje ime

ovoj teritoriji Normandija (Northman), a Rolon nakon pokršćavanja postaje Robert, prvi normanski vojvoda. Kasnije, njegovi naslednici prihvataju jezik i kulturu i proširuju oblast. Posebno u vreme Vilijama I Osvajača, koji u 22. godini odlučuje da se oženi Matildom, ćerkom grofa od Flandrije, sa kojom je bio u rodbinskim odnosima. Papa je odobrio taj brak, pod uslovom da Vilijam sagradi dve opatije u Kanu, mušku i žensku, u kojima se danas nalaze njihovi posmrtni ostaci. Učinio je velika dela za svoj narod, tako što je u septembru 1066. godine krenuo u osvajački pohod na Englesku, pobedio u bici kod Hejsting-sa i proglasio se legitimnim naslednikom engleskog kralja Edvarda Ispovednika, koji je nekoliko me-

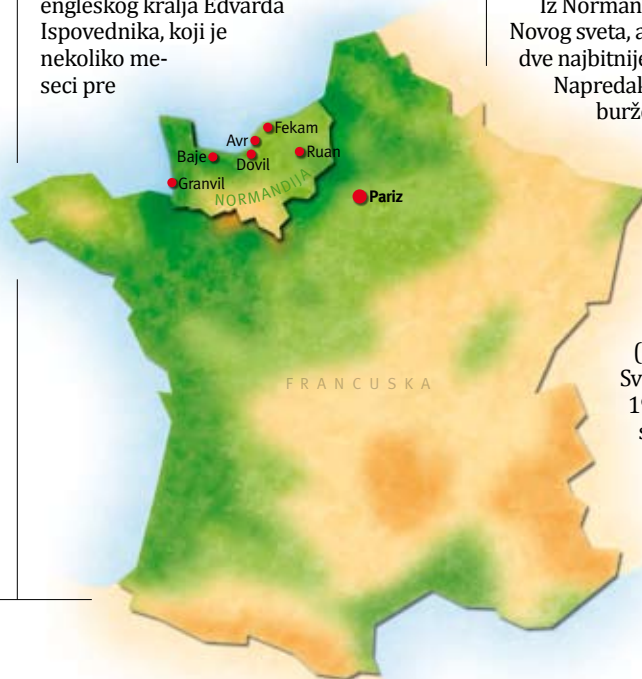
seci pre normanskog iskrcavanja umro. Iste godine, 25. decembra u Vestminsterskoj opatiji krunisan je za kralja Engleske. Godine 1204, tokom odsustva Ričarda Lavljeg srca iz Engleske, koji je bio od 1190. u Trećem krstaškom ratu i vladavine Jovana Bezemljaša, Normandija pada pod okrilje francuskog kralja Filipa II, da bi tokom stogodišnjeg rata između Engleske i Francuske, bila okupirana od strane Engleza u dva navrata. Nakon završetka rata, čije se posledice i danas osećaju u odnosima između francuskog i engleskog stanovništva, ovaj deo zemlje doživljava prosperitet, sve dok ne postane poprište borbe tokom religijskih ratova u 16. veku.

Iz Normandije se kreće u osvajanje Novog sveta, a gradovi Onfler i Avr postaju dve najbitnije luke za trgovinu robljem.

Napredak je zakočen Francuskom buržoaskom revolucijom, a i

period Drugog svetskog rata je ostao zabeležen u istorijskim spisima kao jedan od najtežih za stanovništvo sa ovih prostora. Na normandijskim plažama Juta (Utah), Krvava Omaha (Omaha), Zlatna plaža (Gold), Svord (Sword) i drugim 6. juna 1944. došlo je do iskrcavanja savezničkih snaga, koje su proterale snage nacističke Nemačke, koje su okupirale zapadnu Evropu.

I danas, nakon više od pola veka, bitka za

Ruan
Foto: F. De Chassey

Normandiju i Operacija Overlord ostaje najveća pomorska invazija u istoriji, koja je uključivala više od tri miliona vojnika prevezenih preko kanala La Manš (La Manche) iz Engleske u Normandiju, u okupiranoj Francuskoj. Većinu savezničkih snaga činile su američke, britanske, kanadske i francuske jedinice, ali bilo je tu i Poljaka i Australijanaca, Čeha i Grka. Iskrčavanje je započelo noćnim padobranskim desantom, masivnim vazдушnim napadima i pomorskim bombardovanjem, nakon čega je usledio D-dan - 6. jun. Bitka za Normandiju potrajala je još dva meseca, koliko je bilo potrebno savezničkim trupama da postave čvrst mostobran na evropskom kopnu i da probiju nemačku liniju fronta u Francuskoj, a okončana je oslobođanjem Pariza.

I danas, na mestu iskrčavanja, na plažama bola i užasa, dok pljušti kiša i duva vetar sa Atlantika oseti se jeza rata i strašna hladnoća koja nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Duge i prelepe peskovite plaže, koje zapljuskuje hladni Atlantski okean, kriju neispričane priče, patnju vojnika, nedovršene živote i neposlata pisma. Tu se danas nalaze muzeji i jedan retro kafe-restoran na Juta plaži, koji podseća na te dane, koje su, a sve radi turizma i ostva-

"Spomenik" Džonu Stilu
Foto: Aleksandra Dojčinović

riavanja profita, unovčili prodajući suvenire, među kojima je i istrošena municija iz tih nemilih događaja.

Ali, kako turizam ne zna za granice, sve što je moglo da bude komercijalizovano komercijalizovano je. Tako da je snimljen film na temu iskrčavanja u Normandiji - "Dan D", zatim u mestu nedaleko od Plaže Sent

Veliki gradski sat u Ruanu
Foto: Aleksandra Dojčinović

Mer Egliz (Saint-Mere-Eglise), na lokalnoj crkvi posvećenoj Devici Mariji, koja se može videti u filmu, i danas visi padobranac Džon Stil (sada samo lutka), čiji se padobran tokom invazije zakačio za crkvu i gde je, pretvarajući se dva sata da je mrtav, ipak, uspeo da preživi! Bio je, doduše zarobljen, ali je uspeo da pobjegne.

Katedrala posvećena Bogorodici u Ruanu
Foto: Aleksandra Dojčinović

Živopisne fasade u Ruanu
Foto: CRT

"Suvenirnica"
Foto: Aleksandra Dojčinović

U pohod na Normandiju krenite, recimo, od **Ruana** (Rouen)! Poreklo nastanka grada i dalje je obavijeno misterijom, a u doba Rimljana bio je poznat kao grad nastao na ušću reka Sene i Robek. Ovde je u 15. veku spaljena francuska heroína Jovanka Orleanka, koja je vođena vizijama povela francusku vojsku protiv Engleza i na kraju, nevinu osuđena za širenje jeresi, spaljena je na lomači. To mesto je i danas obeleženo, a pored se nalazi crkva modernog arhitektonskog rešenja posvećena njoj. Ovde je boravio i Klod Mone, koji je rođen u Parizu, ali svoje dečake dane proveo je u lučkom gradu **Avru** (Le Harve). Letovao je u seoskoj kući tetke Sofije u Sent Andresu, gde je po ceo dan lutao obalom, dinama i grebenima pokraj mora, zbog čega je često napuštao školu. Kao dečak stiže slavu slikajući karikature nastavnika i prijatelja, zahvaljujući kojima dolazi do poznanstva sa jednim uvažanim građaninom, umetnikom i trgovcem bojama, Eženom Budenom. Sa njim odlazi u prirodu i sa crtanja perom prelazi na slikanje bojama. Na svojim platnima predstavljao more i divne normandijske predele i tada odlučuje da se bavi slikarstvom.

Godine 1872. u Avru nastaje slika "Impresija, rađanje sunca". Tamni obrisi obale, senke bačene na tamnu vodu i sjajni odsjaj sunca koje se rađa, čine smeli pokušaj Monea da načini sliku od neobičnih elemenata - jer je on svesno slikao doživljaje i raspoloženja, radije nego opipljive činjenice. Moneov najuspešniji poduhvat u ovom pravcu bila je serija slika nastalih u periodu između 1892. i 1894. godine. Radi se o pogledu na "Katedralu u Ruanu", a naslikao ih je čak 20, tokom kojih je promenio četiri lokacije na kojima je boravio oko katedrale. Za početak je iznajmio malu sobu preko puta zapadne fasade i dve godine je u tri varijante slikao. Metod je bio započinjanje rada na nekoliko platna, kako bi mogao da ih radi jedno za drugim, kako se svetlo menjalo u toku dana. To su godine kada Mone polako napušta vode impresionizma. Poslednje godine svog dugog života proveo je u živopisnom selu **Živerni** (Giverny), koje se proćulo zahvaljujući njemu, pa se još stotinak umetnika godinama smenjivalo uživajući u prelepim pejzažima. U Živerniju je i umro i tu se nalazi **Kuća-muzej Kloda Monea** (La Maison de Claude Monet), u kojoj je, kažu, proveo možda i najsrećnije dane. Ulaz je sedam eura i potrebno je rezervisati unapred.

Ono što zaista ne treba propustiti u Ruanu, istorijskoj prestonici Normandije, je **Katedrala posvećena Bogorodici** (Cathédrale Notre-Dame de Rouen), koja je zaista

Travel Tips NORMANDIJA

▶ VODIČI

Neprevaziđeni Lonely Planet ima izdanje o Bretanji i Normandiji, a odličan je i Frommer's (Normandy and Mont-St-Michel).

▶ POPUSTI

Nema posebnih popusta, osim sezonskih. Što se tiče muzeja neki prihvataju novinarsku akreditaciju, neki ne. U svakom slučaju treba pitati, jer to ponekad zavisi i od službenika. Omladinska kartica EURO 26 je u upotrebi.

▶ BEZBEDNOST

Normandija je prilično bezbedna za kretanje, stanovnici su srdačni i otvoreni za komunikaciju sa turistima.

▶ ZABRANE

Nema nekih posebnih zabrana.

▶ RADNO VREME

Tradicionalne pijace otvorene su samo pojedinim danima od 08.30 do 13.00h (zaista ih vredi posetiti). Pošte radnim danima rade dvokratno, uglavnom od 08.30. do 12.00 i od 13.30 do 18.00h, a subotom samo pre podne.

Étretat - mesto odakle se poslednji put video dvokrilac Bela ptica
Foto: Marie-Gabrielle Clement CRT

fascinantna. Gotička građevina izgrađena na ruševinama dveju prethodnih katedrala, započeta s gradnjom u 10. veku, a građena i renovirana vekovima. Preko puta katedrale nalazi se informativni turistički centar; gde se putnik namernik može opremiti mapama cele Normandije, kao i potrebnim turističkim materijalom. Takođe, za vrlo popularnu cenu od svega dva eura može se naći i vodič kroz Ruan, u izdanju Žan Pol Žiserta. U pešačkoj zoni nalazi se **Veliki gradski sat** (Gros Horloge), iz 16. veka, vrlo živopisno ukrašen, koji pored katedrale, predstavlja vizuelni simbol grada.

I kada predahnute od uzbuđenja i prelepih ulica koje ste prepešačili nastavljate preko **Normandijskog mosta** (Pont de Normandie), pored Avra, ka još živopisnijem **Onfleuru** (Honfleur). Most je 60 metara visok, građen je u periodu od 1988. do 1995. godine, ima 184 kabla, 215 metara visoke stubove, a dugačak je 2.141,25 metara. U vreme kada je sagrađen bio je najduži most ovog tipa u svetu, a koštao je 465 miliona dolara. Nalazi se iznad mesta gde se reka Sena, koja izvire u mestu Sen Žermen u departmanu Zlatna obala, uliva u kanal La Manš, kod grada Avr. Baš tim plovnom putem su Vikinzi 855. godine doplovili do Pariza i usput opustošili ove predele, koje kasnije ugovorom dobijaju i daju im ime Normandija.

Kanal La Manš je deo Atlantskog okeana, koji odvaja Veliku Britaniju od Francuske, a spaja Atlantski okean i Severno more.

Živerni - seoce koje je proslavio Klod Mone
Foto: Lucinda Bellther

Dug je 563, a širok 240 kilometara, dok je najuži na mestu koje se zove Doverski prolaz, gde je širok svega 34 kilometra. Četvrtina svetskog pomorskog prometa se ostvaruje na ovom mestu. Godine 1994. otvoren je **Eurotunnel** (Eurotunnel), dug 50 kilometara, koji ispod kanala, železnicom, povezuje ostrvsku Britaniju sa kontinentalnom Evropom. Nekolicina hrabrih usudila se da prepliva La Manš, a među njima i

Srbin, naravno, Saša Đorđević 15.08.2010, za svega 19 sati i 24 minuta. On je bio prvi državljanin Srbije koji je to uradio. Najstarija osoba koja je ušla i u Ginisovu knjigu rekorda je tadašnji sedamdesetogodišnji Britanac, hirurg u penziji, Rodžer Alsop, koji se pripremao četiri godine i ovaj podvig ostvario za samo 18 sati.

Prvo mesto nakon prelaska Normandijskog mosta koje treba posetiti je **Fekam**

Dовил
Foto: Andrea Solter

Jedna od velelepnh vila u Dовилу
Foto: CDT Calvados

Kabine koje nose imena poznatih ličnosti iz sveta filma
Foto: Aleksandra Dojčinović

(Fecamp), mestašce u Gornjoj Normandiji, sa svega 20.000 stanovnika. Smešteno je na reci Valmon, na obali alabastera. Nekadašnje istorijsko utočište i mesto rođenja normanskih vojvoda Ričarda I i Ričarda II, danas Fekam prati reputacija usoljenih haringi i to još sa tradicijom dugom više od 10 vekova. Treba posetiti **Benediktinsku palatu** (Palais de la Benedictine), za koju treba izdvojiti šest eura, a gde ćete od vodiča čuti prelepu priču o nas tanku poznatog benediktinskog likera. Naime, u 19. veku recept za ovaj liker otkrio je Aleksandar Le Granda, uz pomoć lokalnog hemičara. Porodica kasnije prodaje kompaniju "Martini & Rossi" "Bacardi-ju". Recept je čuvana tajna koju deli nekoliko osoba. Proces obuhvata nekoliko destilacija. Ista kompanija proizvodi i B&B (Benedictine & Brandy), gde je Benedikt razblažen konjakom, praveći ga manje slatkim od Brendija. Proizveden je 1930. godine, a oba imaju 40 procenata alkohola i koštaju oko 20 eura.

Pored fascinantnog krajolika, koji su poznati i pomenuti slikari učinili slavnim na svojim platnima, mesto **Etreta** (Etretat), poznato je i kao poslednje mesto u Francuskoj odakle se 1927. godine video dvokrilac "Bela ptica". Godine 1919. vlasnik hotela u Njujorku, Rejmond Orteiz ponudio je 25.000 dolara nagrade prvoj posadi koja bez zaustavljanja ostvari transatlanski let između Pariza i Njujorka u narednih pet godina, ali se niko nije oglašio, tako da je 1924. godine obnovio ponudu. I tada, francuski ratni heroji Šarl Nungesser i Fransoa Koli prihvatili su izazov. Avion je bio obojen u belo, imao je francusku trobojku, ali ne i radio. Let su započeli 8. maja 1945. u 17.17h, iz Pariza. Nedugo nakon polaska, avion je nestao iznad Atlantskog okeana, te ovaj događaj predstavlja jednu od misterija svetske avijacije. Godine 1963. podignut je spomenik na klifu iznad Etrete, baš tamo odakle su ih poslednji put videli.

Dовил (Deauville), kraljica normandijskih plaža, jedan je od najprestižnijih primorskih rizorta u celoj Francuskoj. Obala cveća dugo je bila dom francuskog visokog društva, sa prelepim vilama, često nazivana i pariskom rivijerom! Svoj procvat doživljava 1860, kada je Luj Žozef, polubrat Napoleona III Dовил pretvorio u turistički rizort i mesto za uzgajanje konja, kao i za konjičke trke. Pored popularnog **Kazina** (Casino Barriere de Deauville), u mesta koja obavezno treba posetiti spada i **Promenade des Plankes** (Promena-

Travel Tips NORMANDIJA

► KUHINJA

Kuhinja se zasniva na četiri osnovne namirnice: jabuke, mleko, meso i plodovi mora. Normandija je prvi proizvođač dagnji, ostriga i jakopskih kapica u Francuskoj. Ovde se, kao u velikoj "jabučnoj" regiji u velikoj meri koriste jabuke i pije se Calvados. Normandijska rupa je čašica Calvadosa koja se pije između jela za podsticanje apetita. Normandijske krave su poznate po kvalitetnom mleku, te se ovde proizvodi i odličan sir. Treba probati Kamember! Obavezno probati dagnje u sosu od sira sa pomfritom!

► REKREACIJA

Šetnja i biciklizam su najbolje aktivnosti za upoznavanje sa ovom čarobnom regijom i njenom prirodom.

► ŠOPING

U manjim turističkim mestima treba kupovati suvenire, dok su Ruan i Kan preporučljivi za veće kupovine.

► ZABAVA

Veoma su popularni bučni i jeftini kafei, u kojima ćete imati priliku da osетite pravi lokalni duh, dok u većim gradovima barovi vikendom rade i do 02.00h ujutro.

► RAZNO

U srednjem veku u Normandiji se razvio poseban regionalni stil, koji se proširio i na ostala područja koja su osvojili Normani. Normandijska arhitektura zasniva se na građevinskim materijalima koji su dostupni u regiji: kamen iz Kana, koji se izvozi u Englesku, pa i u SAD, slama za pokrivanje krovova, hrastovina, glina za izradu cigli, kremen, granit... Obratite pažnju na arhitekturu!

Pogled na Onfler
Foto: Andrea Solter

de des Planches), šetalište od dasaka sa mnogobrojnim kabinama koje nose imena poznatih ličnosti iz sveta filma - učesnika tradicionalnog festivala. Početkom 20. veka otvaraju se hoteli **Normandi** (Normandy) i **Royal Barriere** (Royal Barriere), kao i brojni butici, među kojima je prva bila Koko Šanel.

Ratni vihuri uklonili su rajsku auru Dovila, ali mu se ubrzo nakon toga, kroz filmove kao što je "Jedan čovek i jedna žena" vraća stari sjaj. Od 1855. do 1862. kvadratni metar nekretnina poskupeo je 20 puta. Divil je bio omiljeno mesto za odmor Koko Šanel, tokom njene afere sa Arturom Kapelom, kao i mesto rođenja njene karijere. Ono što je Kan na Azurnoj obali, to je Divil na normandijskoj. Naime, u želji da produže letnju sezonu, Lusijen Barie i Mišel d'Ornano odlučili su da sponzorišu Lajonela Kusona i Andrea Holimija i njihovu ideju o filmskom festivalu, koji će promovisati američke filmove. Godine 1975. je otvoren i odmah je osvojio srca publike, a nakon nekoliko godina crvenim tepihom su prošetali Gregori Pek, Klint Istvud, Sidni Polak, Majkl Daglas, Ketrin Zita Džons. Novi Holivud na severu Francuske... Ovde je umro slikar Ežen Buden, u Kazinu u Divilu sniman je deo filma "James Bond 007", ekranizovana su dela Agate Kristi, ovde i Iv Sen Loran ima kuću, a nadomak Dovila je i mesto gde je, veruje se, Vilijam I Osvajač planirao invaziju na Englesku u 12. veku, dok danas sve više invaziju vrše znatiželjni, bogati i uglavnom slavni ljudi. Pored Dovila je i **Truvil** (Trouvi-

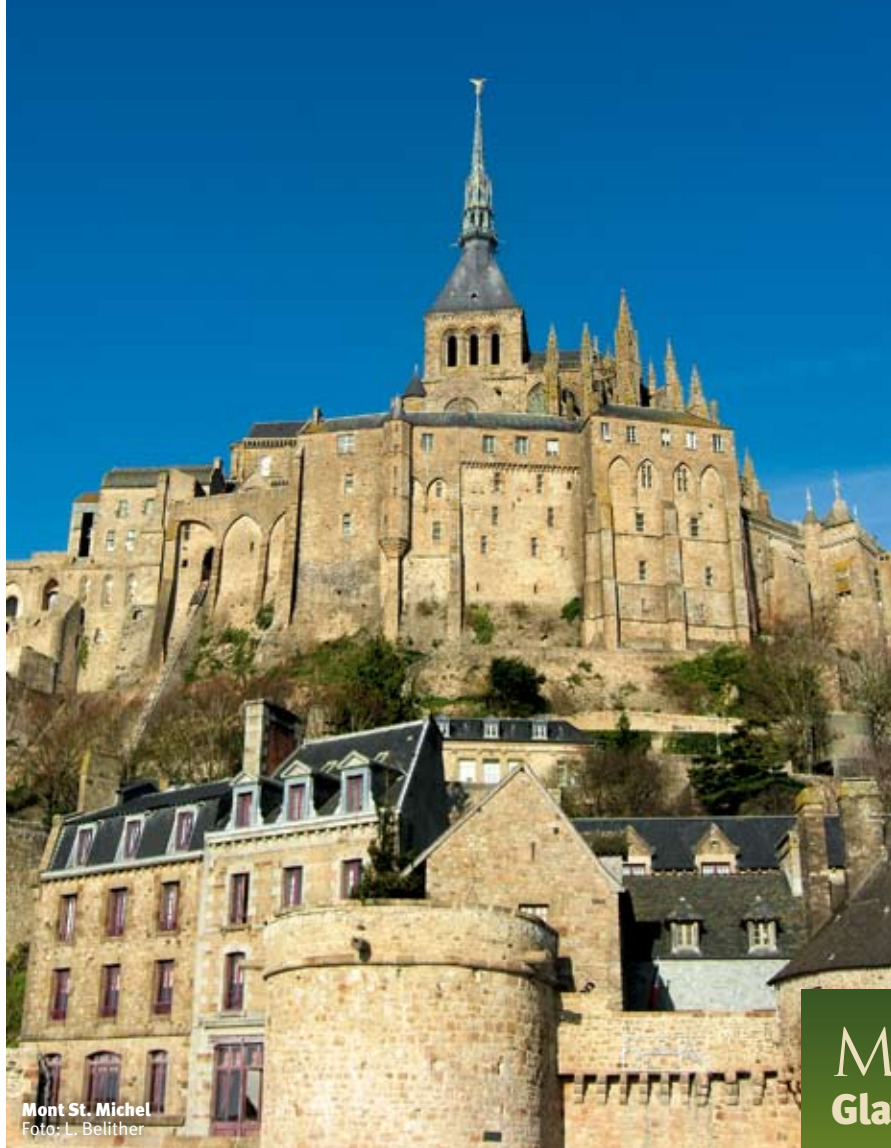
Muzej Kristijana Diora
Foto: Andrea Solter

lle), nekada staro ribarsko mesto, a sada mondensko letovalište.

Ako je Divil "Kan severa", onda je **Granvil** (Granville) "Monako severa". Letovalište i mešavina srednjovekovnog grada i ribarskog sela, sa starim gradom na steni koja dominira lukom. Prelepo! U

njemu se nalazi i **Muzej Kristijana Diora** (Musée Christian Dior), poznatog kreatora, koji je smešten u kući roze boje, u kojoj je Kristijan proveo detinjstvo.

Još jedno mesto od značaja i vredno za posetiti je **Baje** (Bayeux), gradić koji je u bici za Normandiju prvi oslobođen od

Mont St. Michel
Foto: L. Belither

strane saveznika. Tu se nalazi **britansko vojno groblje** sa 3.935 sahranjenih Britanaca i 466 nemačkih vojnika. Na njemu je tadašnji francuski predsednik Šarl de Gol održao poznati govor 16. jula 1946. godine, proglašivši osnivanje Pete republike. U centru grada nalazi se prelepa **Katedrala Baje** (Cathédrale Notre-Dame de Bayeux), u kojoj se nekada nalazila poznata tapiserija, dimenzija 70 metara dužine, sa 50 centimetara širine, na kojoj je vrlo slikovito u 58 sekvenci i sa 600 likova predstavljeno osvajanje Engleske 1066. godine, od strane Vilijama I Osvajača. Danas ova tapiserija privlači veliki broj turista i nalazi se u **Muzeju tapiserija** (La Tapisserie de Bayeux), za čiju posetu treba izdvojiti 7,5 eura. Prilikom posete postoji mogućnost audio vodiča na mnogim svetskim jezicima, ali ne i na srpskom. U prostoriji vlada potpuna tišina, a oduševljenje nakon razgledanja neće izostati.

I na kraju **Onfler** (Honfleur), kao iz bajke, najljepši lučki grad na normandijskoj obali. Srednjovekovna arhitektura, drvo kao materijal, pa obojene kućice i ukrašeni izlozi, sve vrvi od turista i putnika namerika. Živopisna luka, krcati restorani, a tu je i mali info pult za one koji bi prokrstarili za svega 10 do 15 eura ispod Normandijskog mosta. Na svakom koraku možete probati kalvados, to jest jabukovaču, koja

MONT ST. MICHEL Glavna atrakcija za turiste

Velelepni zamak Mont St. Michel glavna je turistička atrakcija normandijske obale. Predstavlja divan arhitektonski ansambl, koji je tokom jula i avgusta otvoren za noćne posete. Uz raskošno osvetljenje i prikladnu muziku turisti obilaze njegove brojne odaje.

Mont St. Michel
Foto: Dreamstime

se, po običaju, pije između dva jela. Zovu je još i "normandijska rupa", jer ispijanjem iste na iskap pravi se mesto u stomaku za sledeće jelo. Nastao je, kažu, u vreme Francuske buržoaske revolucije u 18. veku, dok se jedan monah krio u kući seljanke Marije Harel, te joj je kada je opasnost prošla, u znak zahvalnosti odao tajnu spravljanja ovog napitka. Obavezno treba posetiti crkvu **Svete Katarine** (Chiesa di Santa Caterina), najstariju drvenu crkvu na teritoriji Francuske i na kraju uživajte u delima Ežena Budena, impresioniste, koji je rođen u ovom malom mestu i koji je svoja dela ostavio onima koje je najviše voleo. Javlja se i kao glavni krivac što Mone postaje umetnik i sam je jedan od začetnika impresionizma. Treba potražiti i **Hotel Sveti Simeon** (La Ferme Saint-Simeon), koji je bio omiljeno mesto okupljanja ljudi od kista - Ežena Budena, Kloda Monea, Gistava Kurbeta i Bartolda Jongkinda.

A sada...TRAVEL u ruke i u osvajanje Normandije! ■

Info NORMANDIJA

► geografski položaj

Normandija je istorijska regija **na severu Francuske**. U ovu oblast ubrajaju se dolina donje Sene (Gornja Normandija) severno od Pariza, a predeli ka zapadu uključuju poluostrvo Kotentin (Donja Normandija). Gornjoj Normandiji pripadaju francuski departmani Primorska Sena i Er, dok Donjoj Normandiji pripadaju departmani Or, Kalvados i Mans. Normandiji pripadaju i Kanalska ostrva koja su vekovima, a i danas, pod suverenitetom kraljeva Engleske.

► populacija

U Normandiji živi tri i po miliona ljudi, a najveći gradovi su Ruan (385.000 stanovnika), Avr (247.000) i Kan (200.000). Nekada je Ruan bio istorijska prestonica cele Normandije, a danas samo Gornje, dok je prestoni grad Donje Normandije Kan.

► kako stići do...

Do Normandije možete stići na razne načine. Najbrže i najjednostavnije je, naravno, **avionom**, međutim, u ovom slučaju to može da bude komplikovano, ali i skupo. Ako se odlučite za avionski prevoz do Kana, onda računajte da ćete leteti Air France-om do Pariza, potom iz francuske prestonice letite za Lion, i najzad iz Liona za Kan. Cena karte bila bi 190 eura + oko 333 eura za takse. Skupo i komplikovano! Preporuka je zato da letite do Pariza, a potom TGV železnicom ili rent a car-om nastavite putovanje do željenog grada. Jat Airways svakog dana u 09.15 ima let za Pariz. Sleće u francusku prestonicu u 12.00h, a za kartu treba izdvojiti 125 eura + oko 162 eura za takse.

Foto: Lesley Williamson

Proputovanje **automobilom** je prava stvar ako ste individualista i ako želite da zastanete gde god vam srce ište. Za početak, potrebno je prevaliti kilometražu od Beograda do Ruana - nešto manje od 2.000 kilometara. Može se ići preko Mađarske, Austrije, Nemačke ili Hrvatske, Slovenije, pa kroz tunel Karavanke, Austrije, Nemačke. Može i Hrvatska, Slovenija, Italija... Odaberite! Naravno, uvek ostaje mogućnost, što je nekada i najbolji izbor, običi Normandiju u organizaciji naših turoperatora.

► dokumenta

Sa novim pasošem u Francusku možete ući **bez vize**. Ukoliko ne putujete sa agencijom, preporučujem vam kupovinu putnog zdravstvenog osiguranja.

► klima

Umerena i vlažna. Oseća se veliki uticaj Atlantika i često duvaju vetrovi.

► vremenska razlika

Nema vremenske razlike.

► jezik

Zvaničan jezik je **francuski** (kontinentalna normandija), ali zbog istorijskih dešavanja i blizine Velike Britanije lako je snaći se i na engleskom (ostrvska Normandija).

► medicinske norme

Nema posebnih upozorenja, vakcinacije nisu potrebne. Voda iz česme je za piće, a za one sa stomakom osetljivim na promene na raspolaganju je kvalitetna flaširana voda.

► novac

Zvanična valuta je **euro**.

► struja

220V/50Hz

► smeštaj

S obzirom na to da je turistički razvijena regija, pronaći smeštaj bilo kakve kategorije ne predstavlja problem. Dovoljno je prokrstariti internetom, obratiti se lokalnim agencijama ili info centrima.

► informacije

U svakom hotelu možete se opremiti brošurama o znamenitostima grada, kao i o turama koje postoje. Na

raspolaganju su vam i informativni turistički centri, gde brošure i mape takođe možete dobiti besplatno, ali možete kupiti i neki "ozbiljniji" vodič po ceni od 5 do 10 eura.

► telefoniranje i internet

Ako iz Srbije pozivate nekoga u Normandiji potrebno je da

okrenete oo za izlaz iz zemlje, 33 kao pozivni za Francusku, pozivni broj za grad, a zatim broj pretplatnika. **Prilikom pozivanja Srbije iz Normandije** potrebno je okrenuti oo za izlaz, 381 kao pozivni za Srbiju, a zatim broj grada i pretplatnika. Svi mobilni operateri imaju potpisan roaming ugovor sa operaterima u Francuskoj (pre nego što krenete na put pozovite svog operatera i informišite se sa kojim francuskim operaterom ima ugovor, jer su vam te tarife najpovoljnije), ali postoji i mogućnost kupovine francuskih kartica za koje je potrebno imati pasoš sa sobom - SFR, ORANGE, MOBIHO. Što se tiče interneta, uglavnom u hotelima (bar u holu) postoji bežična konekcija ili mogućnost korišćenja hotelskih kompjutera.

► kako se kretati

Uvek postoji mogućnost **rent a car-a** u većim gradovima i nemojte se voditi najnižom cenom, već punim osiguranjem u slučaju štete. Neophodno je imati međunarodnu vozačku dozvolu, koju možete izdati u AMS-u. Važi tri godine.

